

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Проректор з академічно-методичної роботи

Карина Немішкіна

Медіакультура

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань усі
Спеціальність усі
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітня програма усі

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри
управління соціальними комунікаціями

Катерина ЯРЕСЬКО

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри управління соціальними комунікаціями
Протокол № 6 від 5.01.2021 р.

Розробник:

Присяник О. П., доктор філологічних наук, професор.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри –розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Кожен час має фактори, що впливають як на індивідуума, так і на суспільство в цілому. Сьогодні це медіа, медійні технології, які впроваджуються у всі сфери життя і діяльності суспільства, у всі культурні та комунікативні практики людини, усі його простори – масовий, публічний, приватний. Медійна культура визначає сутність і характер масового, публічного і приватного просторів сучасного суспільства загалом, і людини зокрема.

Мета навчальної дисципліни «Медіакультура»: теоретичне осмислення специфіки функціонування медіакультури в контексті формування вмінь її аналітичного застосування у практиці функціонування сучасних засобів масової комунікації.

Навчальна дисципліна «Медіакультура» належить до вибіркового навчальних дисциплін.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Актуальні тенденції медіакомунікацій	Міждисциплінарні комплексні курсові роботи
Культура та комунікація	Магістерські дипломні роботи
Управління комунікаційними процесами у бізнес-середовищі	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
1	2
здатність оцінювати засвоєні наукові методи і способи діяльності	володіння культурою мислення, засобами узагальнення, сприйняття інформації
здатність аналізувати, верифікувати інформацію у ході професійної діяльності	навички критичного оцінювання наукових джерел з питань медійної культури
розуміння змісту, базових понять і сутності парадигми медійної культури, її місця в процесі соціальної комунікації	уміння ідентифікувати основні поняття, що регулюють відношення, природу і механізми функціонування медіакультури
здатність розуміти специфіку роботи в умовах мультимедійного середовища	оволодіння навичками застосування новітніх досягнень у сфері медіакультури у професійній діяльності

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Медіакультура як специфічне явище, об'єкт і предмет дослідження

Тема 1. Медіакультура: знаковий і комунікативний характер.

Комунікативний простір і його організація: символічна, візуальна, подієва, міфологічна. Семіотична теорія медіа («Медіа як система символів») і її базові положення:

вплив медіа на аудиторію; медіа як «Матриця» нових соціальних міфів, які представляються публіці у вигляді очевидних фактів; семіотичний (знаковий) характер медіатекстів; аудиторія - пасивна маса споживачів медіаміфології; прагнення медіа завуалювати багатозначний знаковий характер своїх текстів як загроза свободі вживання медіаінформації і т.д.).

Тема 2. Медіакультура в умовах інформаційного консумпційного суспільства.

Культура як спосіб позабіологічної адаптації. Соціум. Його виникнення й генезис. Соціалізація. Культура як репресія. Походження сім'ї, приватної власності і держави. Суспільство як система. Механізми рівноваги і самозбереження в суспільстві.

Тема 3. Віртуалізація культури.

Висока і масова культура в умовах медіа. Проблема експертизи в медіакulturі. Інтерактивне телебачення. Віртуальна література. Віртуальна преса. Медіатизація і віртуалізація культури.

Тема 4. Медіалект.

Мова у форматі медіа. Функціонування і соціальні функції медіалекту. Соціальна значущість медіалекту. Мовна форма існування медійної культури, форма вираження свідомості «медійної» людини.

Тема 5. Психологія медіасприйняття.

Процес медіасприйняття. Основні закономірності і особливості медіасприйняття (генетичні, вікові, соціальні, національні, професійні та ін.) Типологія рівнів медіасприйняття, інтересів і мотивів аудиторії в залежності від генетичного коду, середовища, віку, статі, виховання і освіти і т.д.

Змістовий модуль 2. Медіакультура і суспільство

Тема 6. Проблема свободи у медійній культурі.

Межі приватності і свободи в медіакulturі. Ідеї контролю і маніпуляції: страхи, антиутопії, практики. Як визначається сфера приватного в ЗМІ? Приватний простір в Інтернеті. Подання повсякденного досвіду в медіасфері. Маніпуляція як спосіб комунікації та як спосіб контролю.

Тема 7. Критика медіакulturі.

Постмодернізм. Іронія, інверсії смислів, спроби трансформації значень мейнстріму в культурних текстах. Включення форм андеграунду і опору в комерційну видовищну культуру. «Інформаційні бомби» і медіавіруси.

Тема 8. Стратифікація медіакulturі.

Поняття стратифікації в соціології. Гендерні аспекти функціонування медіакulturі. Жіноча і чоловіча культури. Сексуальна революція. Зіткнення гендерних страт («війна чоловіків і жінок»). Батьки і діти в сучасній культурі. Проблема фіксації і передачі культурної спадщини.

Тема 9. Симуляція і реальність.

Модель «Симуляція/реальність» Ніка Бострома. Модель «Симуляція/реальність» Ілона Маска. Симуляція і реальність у процесі віртуалізації та медіатизації культури. Фантастика й її осмислення. Футурологія й прогнози розвитку медіакulturі.

Тема 10. Екологія сприйняття і творчості у віртуальному середовищі.

Соціальні хвороби суспільства в інформаційному середовищі і ресурси «оздоровлення»: культурно-екологічний аспект. «Медіадіета» в системі принципів культурно-екологічної рівноваги в мікросоціумі. Медіаторчість як регулятор соціально-культурної екології в сфері дозвілля.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Методи навчання, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-

пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти: лекції проблемного характеру (Теми №№ 2, 4, 7), робота в малих групах (Теми №№ 5, 6)), дискусії (Теми №№ 3, 9), індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання (Теми №№ 5, 7, 10), презентації (Теми №№ 3, 5, 8).

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання. Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку. Залік складається із балів, отриманих як результат поточного контролю за накопичувальною системою.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студента під час:

лекційних занять – активна робота на парі (1 бал) за умови активної участі у поточній роботі (опитування, виконання завдань). Загальна кількість балів – 10;

практичних занять – активна робота на парі (3 бали) за умови активної участі у поточній роботі – виконання завдань – 30 балів). Загальна кількість балів – 30;

Оцінювання **самостійної роботи** студента складається з:

підготовка презентації – тах кількість балів 10;

написання есе – тах кількість балів – 5;

написання нарису – тах кількість балів 10;

підготовка проекту «Літературне кіно» – тах кількість балів – 25;

написання аналітичної статті – тах кількість балів – 10.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку. Залік є результатом накопичення балів протягом семестру. Результат заліку проставляється у відповідній графі залікової "Відомості обліку успішності".

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеної в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Медіакультура: знакових і комунікативний характер	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. 1. Поняття, зміст і функції медіакультури. 1.2. Сутнісні характеристики медіакультури. 1.3. Семіотична теорія медіа	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття №1. Медіакультура як реальність медіасередовища	Активна робота на парі	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Визначити поняття, зміст і функції медіакультури. 2. Визначити сутнісні характеристики медіакультури. Підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	
Тема 2. Медіакультура в умовах інформаційного консумпційного суспілля	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція проблемного характеру за питаннями: 2.1. Медіакультура особистості. 2.2. Медіакультура в системі цінностей. 2.3. Вплив мас-медіа на формування медіакультури	Активна робота на парі Експрес-опитування	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 2. Медіакультура інформаційної доби	Активна робота на парі	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Розглянути співвідношення медіакультура / медійна особистість. 2. Обговорити проблему місця медіакультури у сучасній ціннісній шкалі Підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	
Тема 3. Віртуалізація культури	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 3.1. Віртуалізація реальності як феномен культури сучасного інформаційного суспілля. 3.2. Віртуалізація культурного середовища людини. 3.3. Тенденції та основні прояви віртуалізації сучасної культури	Активна робота на парі Експрес-опитування	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 3. Проблема експертизи в медіакультурі	Дискусія	3
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Розглянути основні форми віртуалізації реальності. 2. Проаналізувати феномен віртуалізації культури	Перевірка домашніх завдань	1
		Творче завдання. Презентація Підготовка до практичного заняття		10

Тема 4. Медіалект	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція проблемного характеру за питаннями: 4.1 Функціонування соціальні функції медіалекту. 4.2. Мовна форма існування медійної культури, форма вираження свідомості «медійної» людини. 4.3. Сприймання екранної мови: феномен монтажного мислення.	Активна робота на парі Опитування	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 4. Медіалект: мова у форматі медіа	Активна робота на парі	3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Визначити співвідношення культури/медіакультури і мови. 2. Підлітки у світі медіа: медіалект	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 5. Психологія медіасприйняття	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 5.1. Основні закономірності і особливості медіасприйняття (генетичні, вікові, соціальні, національні, професійні та ін.). 5.2. Типологія рівнів медіасприйняття, інтересів і мотивів аудиторії в залежності від генетичного коду, середовища, віку, статі, виховання і освіти і т.д.	Активна робота на парі Робота в малих групах	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 5. Медіакультура у процесі соціалізації людини у середовищі екранних медіа	Активна робота на парі	3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Визначити феномен медіазалежності. 2. Проаналізувати виміри соціально-психологічної взаємодії людини з медіавіртуальністю	Перевірка домашніх завдань	
		Творче завдання. Написати есе за заданою темою.	есе	5
		Підготовка до практичного заняття		
Тема 6. Проблема свободи у медійній культурі	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 6.1. Межі приватності і свободи в медіакulturі. 6.2. Подання повсякденного досвіду в медіасфері. 6.3. Маніпуляція як спосіб комунікації та як спосіб контролю	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 6. Проблема свободи й відповідальності в соціокультурних умовах інформаційного суспільства	Робота в малих групах	3
Самостійна робота				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Розглянути поняття свободи у системі цінностей. 2. Обговорити законопроект про медіа. Підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	
Тема 7. Критика медіакультури	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція проблемного характеру за питаннями: 7.1. Постмодернізм. Іронія, інверсії смислів, спроби трансформації значень мейнстріму в культурних текстах. 7.2. Включення форм андеграунду і опору в комерційну видовищну культуру. 7.3. «Інформаційні бомби» і медіавіруси.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 7. Медіакритика як регулятор правил і норм діяльності журналістів	Активна робота на парі	3
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Проаналізувати поняття медіакритики. 2. Порівняти форми та жанри творів вітчизняної медійної критики	Перевірка домашніх завдань	Нарис	10
	Творче завдання. Написати нарис за заданою темою			
	Підготовка до практичного заняття			
Тема 8. Стратифікація медіакультури	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 8.1. Поняття стратифікації в соціології. 8.2. Батьки і діти в сучасній культурі. 8.3. Проблема фіксації і передачі культурної спадщини.	Активна робота на парі Експрес-опитування	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 8. Гендерні аспекти функціонування медіакультури	Активна робота на парі	3
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1. Визначити поняття стратифікації. 2. Обговорити проблему фіксації і передачі культурної спадщини нації.	Перевірка домашніх завдань	Презентація результатів виконаного завдання	25
	Зробити презентацію проекту «Літературне кіно» Підготовка до практичного заняття			
Тема 9. Симуляція і реальність	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 9.1. Симуляція і реальність у процесі віртуалізації та медіатизації культури. 9.2. Фантастика й її осмислення. 9.3. Футурологія й прогнози розвитку медіакультури.	Активна робота на парі	1
			Експрес-опитування	
		Активна робота	3	

	Практичне заняття	Практичне заняття № 9. Модель «Симуляція/реальність» Ніка Бострома і Ілона Маска	на парі Дискусія	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу.	перевірка домашніх завдань	
		1. Визначити роль симуляції у процесі віртуалізації культури. 2. Обговорити питання прогнозу розвитку медійної культури Підготовка до практичного заняття		
Тема 10. Екологія сприйняття і творчості у віртуальному середовищі	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 10.1. «Медіадієта» в системі принципів культурно-екологічної рівноваги в мікросоціумі. 10.2. Медіаторчість як регулятор соціально-культурної екології в сфері дозвілля	Активна робота на парі Експрес-опитування	1
	Практичне заняття	Практичне заняття № 10. Соціальні хвороби суспільства в інформаційному середовищі і ресурси «оздоровлення»	Активна робота на парі	3
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу.	перевірка домашніх завдань		
	1. Визначити роль «медіадієти» в системі принципів культурно-екологічної рівноваги в мікросоціумі. 2. Визначити феномен медіаторчості як регулятора соціально-культурної екології в сфері дозвілля Написати аналітичну статтю			
				10

Рекомендована література

Основна

1. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
2. Культурологія : підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. А. Є. Конверського. Харків : Фоліо, 2014. 635 с.
3. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв : ОШПО, 2016. 144 с.
4. Пальм Н. Д., Гетало Т.Є. Історія української культури : навч. посібник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 296 с. (Укр. мов.)

Додаткова

5. Костиця Н. М., Мазур Н. В. Медіаграмотність майбутніх журналістів – вимога часу. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Том 30 (69). № 1. Ч. 2. С. 133-137.
6. Нові медіа в сучасному суспільстві: культурологічний вимір: монографія / В. М. Су-

- дакова, М. Ю. Наумова та ін. К.: Інститут культурології НАМ України, 2017. 352 с.
7. Соціальна стратифікація суспільства: теоретична та емпірична інтерпретація поняття //Соціологічні студії: науково-практичний журнал. №1 (12). 2018. С. 27-31.
 8. Фергюсон Н. Цивілізація: як Захід став успішним. Київ: Наш формат, 2017. 488с.

Інформаційні ресурси

9. Електронна бібліотека "Культура України" [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/node/1380>.
10. Медіакультура [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7611>